

دکتر علی اکبر شعاری نژاد

ونه دانشگاه نه مدرسه است تربیت معلم مرکز

عینی سخن می‌گویند. البته در ابتدا و آغاز کلاس، مسائل مورد توجه در این کارورزی، به وسیله‌ی راهنمایان و عمدتاً داوطلبان، مطرح، تحلیل و تبیین می‌شوند و راه‌حل‌های پیشنهادی مورد بررسی و گفت‌وگو قرار می‌گیرند؛ بدون این‌که یکی از آن‌ها را راه‌حل قطعی تلقی کنند.

این نکته‌ی مهم همواره باید به داوطلبان یادآوری شود که «حیطه‌ی تربیت یا آموزش-پرورش، میدان چالش و خلاقیت است، نه تقلید». ما معلمان باید همیشه دو نکته را زیر نظر داشته باشیم و آن‌ها را باور کنیم:

الف) گذشته را باید خواند، اما در گذشته نباید ماند.

ب) کتاب‌ها و مقاله‌ها را باید خواند، اما در آن‌ها نباید ماند.

در واقع، در این‌گونه دوره‌ها، صرفاً مهارت‌های آموزشی و مدیریت

تنها علم و مهارت نیست، بلکه جنبه و نقش «هنری» بسیار قوی دارد. به عبارت دیگر، معلمی را عمدتاً «هنر» تلقی می‌کنیم، چون اجرای تقلیدی آن ناممکن است و حتی خطرناک. بلکه کاملاً به خلاقیت یا ابتکارهای ذهنی-عاطفی، اجتماعی و علمی-آموزشی نیاز دارد. همین فرایند است که معلمی را «هنر» می‌گرداند؛ هنر کاربرد مؤثر یافته‌های علوم گوناگون برای «آموزش کودکان و نوجوانان» و آماده‌سازی ایشان برای زندگی موفق یا شایسته در روزگار معاصر.

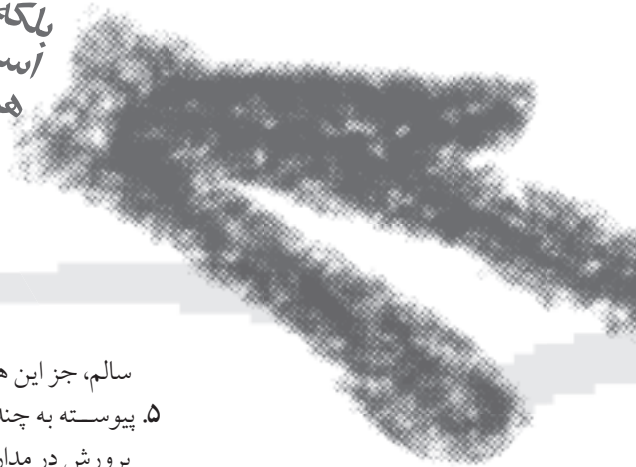
۱. کلاس «کارورزی تخصصی» یا آموزش ضمن خدمت، حداکثر ۱۲ نفر داوطلب دارد. در این‌گونه کلاس‌ها، راهنمایان (معلمان) به جای تدریس یا آموزش سنتی، صرفاً از تجربه‌های

عشق، جرئت و اعتماد، نخستین و ضروری‌ترین شرایط معلمی محسوب می‌شوند، لکن هرگز کافی نیستند. این سه شرط یا مؤلفه، عمدتاً ریشه‌ی سرشتی دارند و محیط تربیتی سالم، به طور طبیعی آن‌ها را تقویت می‌کند و گسترش می‌دهد. و مرکز تربیت معلم، طبعاً و عمدتاً به آن‌ها جهت می‌دهد. کارسازی آن‌ها در حیطه‌ی آموزش-پرورش، بدون تردید، به استعداد و آمادگی‌های آموختنی گوناگونی بستگی دارد. از این‌رو، گویند تربیت معلم تنها «تربیت» معادل «education» نیست، بلکه بیشتر جنبه‌ی «کارورزی تخصصی» (training) دارد. چون «معلمی»

همواره باید به داوطلبان یادآوری شود که «حیطه‌ی تربیت یا آموزش-پرورش، میدان چالش و خلاقیت است نه تقلید.»

بلکه فراتر از آن‌ها و صرفاً سازمانی
است برای تربیت معلمان کشور در
همه‌ی مراحل تحصیلی

تربیت معلم هرگز نباید
به عهده‌ی دانشگاهی
واگذار شود، مگر
دانشگاهی که تنها معلم
تربیت می‌کند

- چگونگی تشکیل خانواده‌ی

سالم و مؤثر

- چگونگی «خودگردان» و «شناگر»

شدن در زندگی، به جای مقلد

شدن و شناور شدن که طبعاً

غریق امواج ناخواسته شدن را

به دنبال خواهد داشت.

- چگونگی «شهروند» فعال و

مؤثر شدن

- چگونگی اندیشیدن و نگاه

کردن نظام‌مند

- چگونگی اندیشیدن انتقادی

و ابتکاری، بازاندیشی، و

فراناندیشی.

۷. از مدیریت و معلمان تربیت یافته

و آزموده برای «تربیت معلم»

برخوردار است.

۸. به تازه‌ترین و معتبرترین منابع

علمی/پژوهشی - خصوصاً در

تربیت معلم - یعنی به کتاب‌خانه،

آزمایشگاه، فن‌شناسی آموزشی و

... مجهز است.

۹. داوطلبان معلمی را خودش شخصاً

و با شرایط ضروری برای معلمی

شایسته بودن، انتخاب می‌کند.

۱۰. در پایان ترم دوم سال تحصیل،

دانشجویان موفق در تحصیل با

آمادگی همه‌جانبه برای معلمی را

استخدام می‌کند یا استخدام ایشان

را به سازمان مربوط گزارش و

توصیه می‌کند. بدیهی است که

در این صورت، دانشجویان ضمن

ادامه‌ی تحصیل در مرکز تربیت

معلم، هفته‌ای شش ساعت در

مدارس، به عنوان کارآموز، به

سالم، جز این هدفی ندارد.

۵. پیوسته به چند و چون آموزش -

پرورش در مدارس و دانشگاه‌های

کشور توجه می‌کند، چون وظیفه‌ی

بسیار خطیر و پرمسئولیت تربیت

معلمان و مدیران آن‌ها را به عهده

دارد.

۶. پایان دادن تحصیلات رسمی در

خودش و مدارس و دانشگاه‌ها را

پایان کار نمی‌داند، بلکه مهم‌تر از

آن‌ها، به این می‌اندیشد و می‌پردازد

که فرهیختگان مرکز تربیت معلم

و مدارس و دانشگاه‌ها چه قدر در

یادگیری «سبب یادگیری» (شامل

یادگیری‌های زیر) موفق‌اند.

سبب یادگیری

- چگونه یادگرفتن

- چگونه زیستن

- چگونه آموخته‌های خود را در

زندگی به کار بردن

- چگونه با مردم بودن و با مردم

زیستن؛ خصوصاً با اشخاص

برخودار از اندیشه‌ها و

فرهنگ‌های متفاوت

- چگونه به منابع معتبر علمی

دست یافتن و چگونه از آن‌ها

استفاده کردن

- چگونه از زندگی سالم و

شایسته‌ی انسانی و شاد

برخوردار شدن

یادگیری و کلاس، مورد بحث قرار
می‌گیرند و شکل کارگاه آموزشی
دارند. بحث عمده‌ی این کارگاه،
چگونگی استفاده از تکنولوژی در
تربیت و تدریس خواهد بود.

ویژگی‌های آموزشی مرکز تربیت معلم‌نشیاسته

۱. آینده‌نگر است. آینده‌ی جامعه و
جهان را در نظر می‌گیرد، چون
تربیت معلم ذاتاً آینده‌نگر است.

۲. جهانی می‌اندیشد و منطقه‌ای عمل
می‌کند. چون به انسان و شرایط
زندگی همه‌ی افراد بشر توجه دارد
و سلامت و سعادت را فرایندهای
جهانی تلقی می‌کند.

۳. به چگونگی تربیت و آماده‌سازی
مغز و دست و دل با هم و هم‌زمان
توجه دارد و می‌پردازد. یعنی
علم و کاربرد یافته‌های علوم و
برخورداری از عواطف انسانی را
با هم و هم‌زمان در نظر می‌گیرد.

۴. در همه‌ی فعالیت‌های آموزشی،
انسان را «محور» کارش می‌داند و
به راه‌ها و روش‌های علمی تغییر
رفتار او می‌اندیشد. البته تربیت

تربیت معلم یعنی تلاش هدفمند و برنامه‌ریزی شده برای سلامت و سعادت همه جانبه‌ی افراد بشر در حال و آینده

تدریس می‌پردازند و چند و چون فعالیت‌های آموزشی در این مدت، تحت کنترل و نظارت راهنمایان آموزشی یا معلمان مرکز تربیت معلم خواهد بود و به طور مرتب ارزشیابی خواهد شد.

۱۱. داوطلبان باید حداقل چهارسال تحصیل رسمی و معلمی را در مرکز تجربه کنند.

۱۲. مدیر مرکز از میان معلمان موفق و به وسیله‌ی ایشان انتخاب می‌شود.

۱۳. کلاس‌های درسی آن عمدتاً به روش «کارگاه‌های آموزشی» اداره می‌شوند.

۱۴. در تدریس هر ماده یا موضوع درسی، کتاب‌های درسی مدارس و دانشگاه‌ها در آن ماده یا موضوع، در کلاس تحلیل و انتقاد می‌شوند.

۱۵. مدیر و معلمان آن از جهان‌بینی و فلسفه‌ی تربیتی روشن اجتماعی و جهانی برخوردارند.

۱۶. مسائل واقعی زندگی در جامعه و جهان، به تناسب دروس، در

کلاس‌ها مطرح و تحلیل و تبیین می‌شوند. چون تحریک و تشویق «آزاداندیشی» در محصلان از هدف‌های اساسی این مرکز است.

۱۷. میدان باز و آزاد پژوهش‌های تربیتی (آموزش - پرورشی) درباره‌ی همه‌ی مؤلفه‌های آموزش - پرورش است.

۱۸. میدان باز و آزاد تبادل و تعاطی اندیشه‌های ابتکاری درباره‌ی مسائل واقعی آموزش - پرورش در جامعه و جهان است.

۱۹. آزمایشگاه یافته‌های پژوهشی نوین در حوزه‌ی آموزش - پرورش جامعه و جهان است.

۲۰. مدیریت و معلمان آن همگی بر این باورند که مرکز تربیت معلم همیشه باید نسبت به مسائل واقعی در آموزش - پرورش حساس باشد، برای تحلیل و تبیین آن مسائل و راهنمایی جامعه فعالیت می‌کنند، و راه‌ها و روش‌های خلاق پیشنهاد می‌دهند.

۲۱. کارکنان آن بر این باورند که مسائل آموزش - پرورش رسمی کشور هرگز نباید به سازمانی غیر از وزارت آموزش - پرورش و وزارت آموزش عالی واگذار شود. چون تنها معلمان می‌توانند وظیفه‌ی خطیر و پرمسئولیت تربیت کودکان و نوجوانان را انجام دهند که صرفاً برای این وظیفه تربیت شده‌اند.

۲۲. همه‌ی برنامه‌های درسی و کتاب‌های درسی و سایر وسایل آموزشی در کلاس‌های درس مرکز، مورد بررسی انتقادی قرار می‌گیرند و نتایج به اطلاع مسئولان

رسانده می‌شوند.

۲۳. به طور کلی، مسئولان این مرکز می‌دانند و باور دارند که هیچ مسئله‌ی انسانی نیست که در حوزه‌ی آموزش - پرورش، مطرح نباشد. و هیچ مسئله‌ی آموزشی نیست که مرکز تربیت معلم، صلاحیت پرداختن به آن نداشته باشد.

۲۴. مرکز تربیت معلم شایسته می‌داند و باور می‌کند که سرمایه‌گذاری در درست انجام گرفتن فرایندهای آموزشی، در واقع، سرمایه‌گذاری در تأمین سعادت انسان است و یقیناً مورد رضایت خداوند متعال.

۲۵. مدیر و معلمان این گونه مرکز تربیت معلم، از همه‌ی مسائل آموزشی روز جامعه و جهان آگاه‌اند و آن‌ها را برای دانشجویان تحلیل و تبیین می‌کنند؛ بدون هرگونه تعصب و تحقیر یا احساس حقارت.

۲۶. فرهیختگان این مرکز در پایان هر دو سال تحصیلی، گرد هم می‌آیند و مسائل پیش آمده‌ی خود را بررسی می‌کنند. در واقع، تقویت و بی‌گیری از جمله وظایف تربیتی این مرکز است.

به این ترتیب می‌رسیم به این نکته‌ی بسیار مهم اجتماعی که تربیت معلم هرگز نباید به عهده‌ی دانشگاهی واگذار شود، مگر دانشگاهی که تنها معلم تربیت می‌کند.

تربیت معلم یعنی تلاش هدفمند و برنامه‌ریزی شده برای سلامت و سعادت همه جانبه‌ی افراد بشر در حال و آینده.